

moulinsi, Farines; *Helicigona obvoluta*, Müll; *Pyramidula rotundata*, Müll; *Clausilia laminata* Müll, y *Clausilia Pyrenaica*, Charp. Se trova la segona en la ciutat de Girona, per les vores y murs del camí qui mena al castell de Montjuich, ahont viu ab la *Cyclostoma Elegans*, Müll; *Clausilia rugosa*, Drap; *Pupa Penchinatiana*, Bourg; *Vallonia rupestris*, Drap. y altres especies. En ocasió de la lectura d'aquesta nota, m'es molt grat acompanyar exemplars dels dos tipos a fi de que mos companys pugan compararles. Com observarán, la varietat *Andorríca*, Bourg, se diferencia del tipo principalment en esser una tercera part més ample, tenir lo test més groixut, la cintura més enfondida, lo que fa fer les voltes d'espira lleugerament curvades, l'espira es notablement més alta, aixís com la darre-ra volta més aquillada.

Per lo tant crech que deuría anomenarse la que fins avuy ho ha estat ab lo nom de *Helicigona Andorríca*, Bourg, ab lo de *Helicigona Lapícida*, Lin. *Var. Andorríca*, Bourg.

Aixís meteix crech que deuen revisarse varies de les especies citades en nostra terra, anulantne moltes que s'anomenen com á especies, pero sempre reservant com à varietats totes aquelles qui tenen caracters ben típics y remarcables pera esser considerades com a tals.

JOAN ROSALS.

Barcelona 11 Juny 1912.

Nou mineral pera Catalunya

Ab plaher puch comunicar a la Institució una trovalla feta per Don Joaquim Folch y Girona, consoçi nostre. Dit senyor en una excursió que fà poch feu a Santa Creu d'Olorde, recullí al comensament del camí que vá a San Bartomeu de la Cuadra un mineral que, de moment, cregué per'l seu aspecte, ser sulfat de ferro; mes al veure qu'era insoluble en l'aygua, m'el donà, pera que l'examinés, y resultà ser la *Nontronita*, silicat hidratat de ferro. Es una bona troballa, puix qu'es mineral nou pera Catalunya, y, segurament, pera Espanya, ja que ni

siquiera está citat per Don Ramón Calderón en sa darrera obra «Los Minerales de España».

En breus paraulas, exposaré el curs de las meves investigacions, fins que vareg arribar a la seva determinació. Els seus caràcters físichs sont els següents: amorfo, d'aspecte cristallí-resinós, de color blavós que passa a vert en alguns trossos, y en altres a groch y a negre en alguns petits punts; ab molta facilitat se disgrega en una pols blanquinosa, (forma en qu'es presenta ja, en part, del exemplar examinat), quelquom untuosa; sa duresa, major en la part més cristallina y compacta y menor en la més disgregada (com ja acostuma a succehir en tots els minerals), es pot colocar entre dos y tres de la escala de Mohs. Desde el primer moment cregué qu'es tractaba d'un mineral de ferro, y d'aquet suposat vareg partir en el meu examen. Considerant-lo com a tal, no podia ser cap d'els oxits per las sevas condicions físiques, sense que fos necessari cap examen químic per a estarne ben convenut; arseniat tampoch, puix que no donà la reacció del arsénich ni en tenia les condicions físiques que tals minerals presentan; menys carbonat, per no presentarne tampoch cap dels seus caracters, tan típic, per cert; sulfat, que's lo que cregué, com ha dit de primer moment el senyor Folch, n'he tenia realment l'aspecte; mes feta per tres vegades la corresponent reacció del hepar, may va donar ni la més petita senyal del sofre; insoluble en l'aygua, tractat per l'ácit clorhídric, se disolgué tranquilamen y casi bé en sa totalitat, formantse uns petits borrolls gelatinosos que flotaban en el líquit, (la gelée dels francesos); axò es lo que me vá fer sospitar si seria un silicat; y, efectivament, aquets borrolls eran de sílice; la disolució anterior per el ferrocianuro potásich, doná immediatament la coloració de blau de prusia intensa, que denotà el ferro; ab la sal de fósforo se formá una perla verdosa en calent, incolora, en fret, quedant en el seu interior perfectament marcat l'esquelet de sílice: al tubo tancat donà una gran quantitat d'aygua: al carbó ab el carbonat de sosa, no's fon, quedant una massa esponjosa blanquinosa sobre la que no hi té cap influencia l'iman; tirada la seva pols en una disolució de potasa, aquesta pren una coloració negrosa; en el carbó ab el nitrat de cobalt donà indicis d'alumina, sent degut segurament a la presència d'aquesta el ser quelcom untuosa la pols del mineral: en un examen qui-

mich fet per en Berthier d'una Nontronita, ja li va trobar també. Seguint, donchs, les indicacions de F. de Kobell en la seva obra «Determination pratique des mineraux», y donats els resultats qu'acabo de exposar, de les probas fetes, crech, com he dit, qu'es tracta del silicat hidratat de ferro, o sia la Nontronita.

LLORENS. TOMÁS.

Juny de 1912.

NOTA MALACOLÒGICA

El nostre estimat Dr. Almera, en una derrera excursió geològica que feu al cim del Tagamanent, recullí diversos moluschs que'm donà, havent resultat haverhi tres espècies, dues bastant abundoses per tot arreu y un'altra que no'n es tant, y que'm sembla no haverse citat fins ara mes qu'a Montserrat, el seu lloch d'origen; se tracta de la *Patula Bofilliana*. Fagot. En trobà un sol exemplar jove y en no gaire bon estat, pero que no ofereix dupte en la classificació: les dues espècies restants son l'*Helix Penchinati* Bourg., y la *Pupa megacheilos*, Jan. Per la localitat de la trovalla y per la raresa de la *Patula* citada, he cregut d'interés fer-ne aquesta petita nota malacològica.

LL. TOMÁS.

Aplech de notícies sobre'ls Moluschs de Catalunya y catàlech provisional dels meteixos

PER

MANEL de CHIA

(Continuació)

apellina, Ren.=*S. alba*. Wood. var.
fragilis, Risso.=*S. prismatica*, Lastkey.